

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/215721,Anna-Plonska-Ni-sladu-ni-znaku-zycie-i-smierc-Zelaznego.html>
27.02.2026, 19:09

Anna Płońska: Ni śladu, ni znaku – życie i śmierć „Żelaznego”

23 marca 1925 r. w Dąbrowie Górniczej urodził się ppor. Zdzisław Badocha ps. „Żelazny”.

[Aparat bezpieczeństwa](#) [Okupacja sowiecka](#) [Podziemie antykomunistyczne](#) [Podziemie niepodległościowe \(Żołnierze Wyklęci\)](#)

23.03

28 czerwca 1946 r. doszło do akcji, w której poległ jeden z najodważniejszych podkomendnych mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki” – ppor. Zdzisław Badocha ps. „Żelazny”.

„Pod tym krzyżem, pod drzewem zwalonym, śnią żołnierze o Polsce swój sen. Bodaj po to być warto żołnierzem, by sen taki prześnić jak ten. Aby widzieć padając w ataku Polskę wolną i czystą jak łza. Po szwadronie ni śladu, ni znaku, tylko dziękciar w oddali gdzieś gra.”

– słowa tej pieśni obozowej rozbrzmiewały w szeregach 5. Brygady Wileńskiej AK.

Zdzisław Badocha urodził się 23 marca 1925 r. w Dąbrowie Górniczej jako syn Romana i Wandy z domu Tylec. W związku ze służbą wojskową ojca rodzina Badochów często zmieniała miejsce zamieszkania. W 1937 r. przeprowadziła się do Nowych Święcian, gdzie ojciec rozpoczął służbę w Korpusie Ochrony Pogranicza. Rodzice starali się zaszczepiać w swych dzieciach (Zdzisław miał młodszą siostrę Barbarę) miłość do ojczyzny. W wieku 13 lat Zdzisław wstąpił do drużyny harcerskiej im. Bartosza Głowackiego, która podporządkowana była Komendzie Wileńskiej Chorągwi Harcerzy.

W 1938 r. Zdzisław został przyjęty do Państwowego Gimnazjum im. Józefa Piłsudskiego w Święcianach, do którego uczęszczały również jego późniejsze towarzyszkami broni: Lidia Lwow ps. „Lala” i Janina Wasiłojć ps. „Jachna”.

Rok później wybuchła II wojna światowa, która nie tylko położyła kres edukacji młodego Badochy, ale również doprowadziła do dramatu rodziny. Ojciec przydzielony został do obrony Grodna, skąd trafił do niewoli sowieckiej, a w późniejszym czasie został zesłany w głąb ZSRS (po utworzeniu tzw. Armii Andersa zasilił jej szeregi i przemierzył z nią cały szlak bojowy). W 1943 r. wskutek nieszczęśliwego wypadku, pod kołami pociągu, zginęła siostra Zdzisława, Barbara.

W szeregach Armii Krajowej

Patriotyzm wyniesiony z domu rodzinnego oraz wpływ kadry nauczycielskiej święciańskiego gimnazjum na życiową postawę wychowanków spowodowały, iż trzy lata po rozpoczęciu światowego konfliktu Zdzisław Badocha włączył się w pracę konspiracyjną. Jednym z pierwszych jego dowódców był por. Antoni Burzyński ps. „Kmicic”. W tym to okresie Badocha zasilił szeregi 23. Ośrodka Dywersyjnego Ignalino–Nowe Święciany (przyjął wówczas pseudonim „Żelazny”). Do głównych zadań wspomnianej grupy należały akcje sabotażowe i dywersyjne na kolejowych szlakach komunikacyjnych.

[Czytaj artykuł Anny Płońskiej *Ni śladu, ni znaku – życie i śmierć „Żelaznego” na portalu przystanekhistoria.pl*](#)

Polecamy:

- [Robert Szczesniak: Śmierć „Żelaznego”](#)
- [Anna Płońska: Przebojem iść. Rajd „Żelaznego” przeciwko aparatu represji](#)
- [Biogram: Zdzisław Badocha „Żelazny”](#)
- [Publikacja: „Żelazny” od „Łupaszki”. Ppor. Zdzisław Badocha \(1925-1946\)](#)
- [Komiks: Wilcze tropy. Zeszyt 5. „Żelazny” - Zdzisław Badocha](#)
- [IPNtv: Żołnierze Niezłomni - Zdzisław Badocha „Żelazny”](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Aparat bezpieczeństwa, Okupacja sowiecka, Podziemie antykomunistyczne, Żołnierze Wyklęci

Artykuł

Zdzisław Badocha, zdjęcie legitymacyjne (IPN By 070/434, t. 2)